

**Бібліографічний список публікацій
із фондів Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого
з питань міжнародного гуманітарного права
та сучасних збройних конфліктів. – 2018. –
Вип. 17 (11-20 вересня). – 70 с.**

Зміст

Досвід ведення гібридних конфліктів	1
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>1</i>
<i>Статті з періодичних видань.....</i>	<i>4</i>
Міжнародне гуманітарне право.....	15
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>15</i>
<i>Статті з періодичних видань.....</i>	<i>22</i>
Захист цивільного населення під час збройного конфлікту	55
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>55</i>
<i>Статті з періодичних видань.....</i>	<i>56</i>
Міжнародний досвід вирішення конфлікту.....	69
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>69</i>
<i>Статті з періодичних видань.....</i>	<i>70</i>

Досвід ведення гібридних конфліктів

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

1. Додонова В. І., Додонов Р. О. **Монологи про Донбас : вибрані праці з проблематики східноукраїнського конфлікту /** Додонова В. І., Додонов Р. О. — Київ : Руслан Халіков, 2018. — 335 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: А789268.** *Наведено статті та блоги двох українських філософів – Віри та Романа Додонових, які прагнуть усвідомити суть сучасного конфлікту на Сході України. Працюючи у вищих навчальних закладах (ВНЗ) Донецька, вони були свідками подій "руської весни" 2014 року, початку бойових дій на Донбасі, спостерігали життя вимушених переселенців, досліджували еволюцію ціннісних настанов і трансформацію історичної пам'яті українців, відстежували зміни соціально-політичного дискурсу навколо самопроголошених*

республік Донбасу, відшукували історичні паралелі з аналогічними подіями в інших країнах світу та рецепти примирення.

2. **Дубяга Андрій. Історична пам'ять як ключовий чинник гібридної війни в Україні** / Андрій Дубяга // Іст. і політол. дослідж. - 2018. - Спецвип.: Трансформації історичної пам'яті. — С. 252-256. *Розглянуто особливості розуміння поняття «гібридна війна» у сучасній науці. На основі аналізу особливостей регіонального розвитку України, зроблено спробу знайти регіональні особливості формування історичної пам'яті в державі. Визначено місце та роль історичної пам'яті як чинника у вирішенні гібридної війни в Україні.* Текст: <http://jhpr.donnu.edu.ua/article/view/5143/5171>

3. **Лазарович М. Російсько-українська війна (2014–2017 роки)** : короткий нарис / Микола Лазарович ; [за ред. Я. Довгана]. — Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2017. — 239, [1] с. : іл. — (Героям слава!). — **Шифр зберігання в Бібліотеці: А788704.** *Зроблено спробу систематизації еволюції російсько-української гібридної війни. Проаналізовано російсько-українські відносини з точки зору зростання російської агресії, апогеєм якої стала російсько-українська війна, розв'язана Російською Федерацією (РФ) у 2014 році. У хронологічній послідовності зібрано масив інформації і повідомлень про значущі події до початку війни та про хід бойових дій. Акцентовано увагу на: революції гідності як геополітичній загрозі для РФ; анексії Криму РФ, ескалації конфлікту на Сході України та початку війни; відродженні українського війська; масовому вторгненні російських військ в Україну, найтрагічніших сторінках війни (Ловайський котел, Дебальцівський плацдарм), Мінських тристоронніх угодах, міжнародних політичних та економічних санкціях щодо РФ. Викладено попередні наслідки збройного конфлікту тощо.* Текст: <https://www.yakaboo.ua/ua/rosijs-ko-ukrains-ka-vijna-2014-2017-roki-korotkij-naris.html>

4. **Люди "сірої зони" : свідки російської анексії Криму 2014 р.** / [упоряд. та вступ : А. Андрієвська, О. Халімон]. — Київ : К.І.С., 2018. — 264 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: A788787** У збірці свідчень про російську анексію Криму 2014 року йдеться про ту частину історії "кримської весни", яку замовчує або навмисно спотворює російська пропаганда. Понад півсотні оповідей спростовують міфи про те, що анексія півострова була безкровна і що "кримчани не намагалися чинити опір, а добровільно вибрали Росію". Кримчани – свідки та жертви російського військового захоплення півострова навесні 2014 року - дають відповіді на питання: як насправді Крим опинився під контролем Росії та чим це обернулося для його мешканців? Які методи застосовують російські спецслужби та силовики щодо мирних громадян на півострові?.
Текст: <http://www.memory.gov.ua/sites/default/files/ludy.pdf>

5. **Слов'янськ у війні 2014 року** : [газ. публ. 2013–2015 рр. / уклад. В. П. Скрипник]. — Слов'янськ : Друкарський двір, 2016. — 231 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: B357242**. Зібрано переважно газетні публікації 2013-2014 рр., в яких висвітлено причини і наслідки трагічних подій 2013–2014 рр. в Україні взагалі та в Слов'янську зокрема, життя городян в окупованому проросійськими терористами-сепаратистами місті, боротьба за його звільнення та оновлення.

6. **Сторожук С. В. Роль колективної пам'яті в процесі формування національної єдності: український вимір** / С. В. Сторожук, І. М. Гоян, О. В. Федик // Гуманітар. часопис. - 2018. - № 1. — С. 11-22. Висвітлено історичні події, котрі "живуть" у колективній пам'яті українського народу, і формування на цій основі найбільш ефективних стратегій історичної пам'яті.

7. **У вогняному кільці : оборона Луганського аеропорту** / [авт.-сост.: С. Глотов та ін.]. — Харків : Фоліо, 2018. — 540 с. : іл. — (Серія : Хроніка). — **Шифр зберігання в Бібліотеці: A788883**. Вперше в Україні зібрано та проаналізовано свідчення безпосередніх учасників однієї з

найгероїчніших і найтрагічніших операцій початку російсько-української війни, що досі лишається маловідомою для більшості українців. У документальній хроніці описано події, пов'язані з обороною міжнародного аеропорту "Луганськ" та прилеглих населених пунктів (квітень — початок вересня 2014 року), а також події, що передували окупації Луганська (зима — весна 2013—2014 років). Подано зібрані волонтерами спогади понад 140-ка учасників та очевидців тих подій — військових, волонтерів, місцевих мешканців, працівників міліції та аеропорту, медиків, а також унікальні фотографії та картосхеми, що ілюструють військові операції, які відбувалися навколо летовища. Книга містить коментарі військових дослідників, офіцерів та експертів із аналізом основних подій, а також перелік загиблих українських бійців із різних підрозділів. Текст (фрагмент): <https://folio.com.ua/books/U-vognyanomu-kilci-Oborona-Luganskogo-aeroportu>

Статті з періодичних видань

8. **Богданова Е. 100 днів від початку проведення ООС. Підбито перші підсумки** / Евеліна Богданова // Луганщина.ua. — 2018. — 22 серп. — С. 1, 4. Подано інформацію про прес-конференцію, яка відбулася 16 серпня цього року в Сєвєродонецьку і була присвячена результатам перших 100 днів проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на території Донецької та Луганської областей. Зазначено, що у заході взяли участь Командувач Об'єднаних сил генерал-лейтенант Сергій Наєв, голова Луганської облдержадміністрації Юрій Гарбуз та заступник голови Донецької облдержадміністрації Ігор Стокоз.

9. **Бойовики гатять з танків** // Голос України. — 2018. — 18 верес. (№ 174). — Електрон. ресурс. Йдеться про ситуацію на окупованих територіях станом на 17 вересня 2018 року. Зазначено, що за останню добу, за даними штабу операції Об'єднаних сил, російські окупанти 30 разів відкривали вогонь по наших військових. Двічі — із застосуванням озброєння, забороненого Мінськими домовленостями. Противник вів

прицільний вогонь із мінометів калібру 120 мм та 82 мм, озброєння БМП, гранатометів різних систем, великокаліберних кулеметів та стрілецької зброї. Бойовики здійснювали обстріли позицій Об'єднаних сил у районах населених пунктів Кримське, Новотошківське, Золоте, Новозванівка, Світлодарськ, Новолуганське, Опитне, Невельське, Красногорівка, Мар'їнка, Новотроїцьке, Новогригорівка, Старогнатівка, Чермалик, Павлопіль, Гнупове, Водяне, Лебединське та Широкине. Втрат серед військовослужбовців Об'єднаних сил немає. За даними розвідки, протягом доби трьох окупантів знищено і трьох поранено. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307607>

10. Васюнець Н. Безправні на рідній землі : Росія видворяє з Криму українців, що відмовились від громадянства агресора / Наталія Васюнець // Експрес. — 2018. — 13 верес. (№ 36). — С. 4. *Зазначено, що кримці з українським паспортом не можуть влаштуватися на роботу й отримати належну медичну допомогу. За "перевищення терміну перебування" на території півострова покарання вже зазнали щонайменше дві тисячі українців.*

11. Вітер О. Військове загострення необхідне агресорові, щоб впливати на вибори / Ольга Вітер // Голос України. — 2018. — 20 верес. (№ 176). — Електрон. ресурс. *Йдеться про те, що станом на 19 вересня 2018 року російсько-окупаційні війська протягом доби 25 разів відкривали вогонь по позиціях українських військ, використовуючи озброєння, заборонене Мінськими домовленостями. Зокрема, потужного обстрілу з мінометів калібру 120 мм і 82 мм зазнали позиції Об'єднаних сил на світлодарському напрямку в районі Луганського. Так, за словами координатора групи "Інформаційний спротив" Костянтина Машовеця цілком ймовірно, що Кремль спробує скоригувати українські вибори на свою користь за допомогою загострення ситуації на Донбасі. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307726>*

12. **Волошина Л. Дніпровська вода потрібна окупантам для військових баз** / Лариса Волошина // Газета по-українськи. — 2018. — 11 верес. (№ 69). — С. 11. *Подано інформацію, що окупаційна влада Криму звинувачує у забрудненні повітря в Армянську Київ. Мовляв, нестача дніпровської води призвела до надмірної концентрації кислоти у відстійниках заводу олігарха Дмитра Фірташа "Кримський титан". Сірчаний апокаліпсис використовують задля примусу України відновити водопостачання. Указано, що відновлення поставок води потрібно для підприємств російського оборонно-промислового комплексу та військових баз. Зазначено, що політика окупаційної влади вичавлює громадян України з Криму. Російська Федерація планує збільшити кількість населення на півострові за рахунок російських переселенців (федеральна програма розвитку Криму до 2030 року).* Текст: <https://gazeta.ua/articles/comments-newspaper/dniprovska-voda-potribna-okupantam-dlya-vijskovih-baz/858280>

13. **Воронков В. Перший "Кентавр" уже в строю** / В'ячеслав Воронков // Голос України. — 2018. — 18 верес. (№ 174). — Електрон. ресурс. *Зазначено, що в Києві урочисто спустили на воду новий десантно-штурмовий катер "Кентавр". Побудовано його на Київському суднобудівному заводі ЗАТ "Завод "Кузня на Рибальському" для українських ВМС на замовлення Міноборони. Катер розвиває швидкість понад 40 вузлів, є бронювання, можливість перевезення морського десанту і його висадки через носову апарель. Судно укомплектовано реактивною системою залпового вогню. У церемонії спуску взяли участь Секретар Ради національної безпеки і оборони Олександр Турчинов, міністр оборони генерал армії Степан Полторак, командувач Військово-Морських сил адмірал Ігор Воронченко, керівництво й працівники підприємства. Ігор Воронченко зазначив, що особливо гострою для України є потреба в малих, високоманеврених та добре оснащених кораблях і катерах з огляду на нарощування військово-морської присутності Російської Федерації, зокрема в Азовському морі.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307636>

14. **Здоровило Т. Ворог суне : бойовики розгортають безпрецедентне озброєння на Донбасі** / Тарас Здоровило // Україна молода. — 2018. — 11 верес. (№ 98). — С. 2. *Надано докладну інформацію про напружену ситуацію упродовж 9 й 10 вересня 2018 року на фронті. Наголошено на тому, що російські окупанти 25 разів відкривали вогонь по позиціях українських військових, при цьому застосовуючи двічі озброєння, заборонене Мінськими домовленостями. Спільний центр з контролю та координації питань припинення вогню та стабілізації лінії розмежування сторін заявив: "Українська сторона СЦКК зафіксувала безпрецедентну кількість артилерійських систем, танків і бойових броньованих машин поза місцями постійного зберігання та з порушенням ліній відведення, передбачених Мінськими домовленостями". Загалом на окупованих територіях виявлено 472 одиниці озброєння і військової техніки, розміщеної з порушеннями.* Текст: <http://umoloda.kiev.ua/number/3358/2006/126325/>

15. **Здоровило Т. Море підсилюють : Генштаб України стягує війська до акваторії Азовського моря** / Тарас Здоровило // Україна молода. — 2018. — 14-15 верес. (№ 100). — С. 2. *Надано інформацію про ситуацію в районі проведення Операції Об'єднаних сил (ООС) 12–13 вересня 2018 року, яка залишається напруженою. Російсько-окупаційні війська 38 разів відкривали вогонь по позиціях наших військ, тричі – із застосуванням озброєння, забороненого Мінськими домовленостями – мінометів калібру 82 мм, озброєння БМП, гранатометів різних систем, великокаліберних кулеметів і стрілецької зброї. Розглянуто дії Генштабу щодо посилення угруповання ЗСУ на азовському напрямку, включаючи Сухопутні війська, у відповідь на провокативні дії та агресію Російської Федерації. Наразі Збройними силами України розпочато перекидання на машинах малих броньованих артилерійських катерів в акваторію Азовського моря в ході виконання постанов Ради Національної безпеки і оборони України (РНБОУ). До кінця року заплановано створення*

повноцінної військово-морської бази ВМС ЗСУ, а у майбутньому – створення катерного дивізіону з подальшим розгортанням сил і засобів. Окреслена пропозиція України, яка запропонувала Європейському Союзу змінити статус моря на "міжнародну територію", що дасть можливість доступу іноземним військовим суднам до акваторії Азовського моря. Текст: <http://umoloda.kiev.ua/number/3360/2006/126424/>

16. **Карпюк Г. Обіцянки Москви – це гарантії Юди / Геннадій Карпюк // Нар. армія. — 2018. — 13 верес. (№ 37). — С. 12-13.** *Висвітлено та проаналізовано причини й наслідки Іловайської трагедії серпня 2014 року, яка стала не тільки прикладом героїзму українців, а й "початком ментально-історичного перекодування української нації". Наголошено, що 29 серпня в Україні вже ніколи не минатиме без згадки про Іловайську трагедію, сотні вбитих, поранених і полонених захисників української землі та мирних жителів. Бо саме цього дня відбулась "кульмінація підлого акту вторгнення в суверенну державу військових злочинців зі складу регулярних військ Російської Федерації, які скоїли масове вбивство українських військових і представників сил безпеки, котрі виконували завдання з подолання опору озброєних бандформувань сепаратистів". Наголошено, що "Кремль обґрунтовано звинувачують у застосуванні хімічної та біологічної зброї. Фактично й по суті це те саме, що вона зробила в Іловайську та загалом в Україні. "Нервово-паралітичні" хмари тепер неабияк згустилися в дипломатичній атмосфері над Білокам'яною".* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5569-%2813-09-2018%29.pdf>

17. **Кіндсфатер О. За три роки війни – від солдата до начальника штабу батальйону / Олександр Кіндсфатер // Нар. армія. — 2018. — 13 верес. (№ 37). — С. 6.** *Описано бойовий шлях начальника штабу механізованого батальйону лейтенанта Олексія Л., який у мирному житті був учителем музики в середній школі козацького міста Запоріжжя, а зараз його підрозділ тримає оборону в Пісках Донецької*

області. Текст: <https://milnavigator.tv/za-try-roky-vijny-vid-soldata-donachalnyka-shtabu-bataljonu/>

18. **Криниця Н. Савур-Могила: що не вбиває, те робить нас сильнішими : на вшанування пам'яті про загиблих побратимів** / Назар Криниця // Дзеркало тижня. — 2018. — 8-14 верес. (№ 33). — С. 10. *Висвітлено інформацію про захист у 2014 році українськими військовослужбовцями – учасниками антитерористичної операції (АТО) на Сході України кургану Савур-Могила, який розташований в Шахтарському районі Донецької області.* Текст: <https://dt.ua/personalities/savur-mogila-scho-ne-vbivaye-te-robit-nas-silnishimi-287764.html>

19. **Куфрик Б. Азовське море. Напруга зростає** / Богдан Куфрик // Експрес. — 2018. — 13 – 20 верес. (№ 37). — С. 4. *Подано інформацію, що Україна в Азовському морі хоче створити корабельно-катерне угруповання та побудувати військово-морську базу в Бердянську із забезпеченням високоточною ракетною зброєю військ, що охоронятимуть берегову лінію. Згідно з рішенням Ради національної безпеки і оборони (РНБО) України, Військово-Морські сили доправили на Азов бронекатер "Гюрза-М". За словами військового експерта Олега Жданова, росіяни мають в Азовському морі значно потужніші кораблі берегової охорони.*

20. **Лавренюк С. Нові виклики на шляху протидії російській дезінформації** / Сергій Лавренюк // Голос України. — 2018. — 20 верес. (№ 176). — Електрон. ресурс. *Йдеться про засідання "круглого столу", на якому обговорили проблеми виявлення російської дезінформації на національному та світовому рівнях, а також те, як їй протидіяти. Відкриваючи обговорення, народний депутат, співголова депутатської групи Верховної Ради з міжпарламентських зв'язків із Великобританією та Північною Ірландією Світлана Заліщук зазначила, що співорганізатором цього заходу, крім групи дружби Україна – Велика Британія, також є Комітет Верховної Ради з питань свободи слова та*

інформації і Вестмінстерська фундація за демократію. Під час засідання шотландський депутат парламенту Великої Британії Патрік Грейді визнав, що під час референдуму про вихід Великої Британії з ЄС було чимало дезінформації, що підштовхнуло багатьох людей підтримати це рішення. Та попри те, що з часу Брексіт ситуація з поширенням дезінформації стала ще гірша, П. Грейді вважає, що такі епізоди, як отруєння Скрипалів у Солсбері та подальша кампанія брехні, до якої вдалася Москва, дали змогу відкрити людям очі, в який спосіб діє Росія. Шотландський депутат парламенту Великої Британії Мартін Догерті зауважив, що перше чітке втручання Росії у справи Шотландії було помічено на наступний день після референдуму щодо незалежності Шотландії. Голова Комітету Верховної Ради з питань свободи слова та інформаційної політики Вікторія Сюмар зауважила, що коли Україна у 2014 році почала боротися з російською дезінформацією, зокрема, коли гостро постала необхідність припинення трансляції пропагандистських російських телеканалів в Україні, то зробити це навіть в умовах агресії та окупації було надзвичайно складно. Водночас голова комітету звернула увагу на нові виклики, які сьогодні потрібно вирішувати. Вона підкреслила, що що в серпні цього року 80 відсотків замовних матеріалів в українській друкованій пресі замовила така організація, як "Український вибір" Віктора Медведчука, котрий є кумом Путіна, а також УПЦ Московського патріархату. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307768>

21. **Лук'янчук Г. Біля стіни нашої пам'яті** / Георгій Лук'янчук // Слово Просвіти. - 2018. - 6-12 верес. (№ 36). — С. 7. *Висвітлено проведення меморіальних заходів на вшанування пам'яті загиблих у Іловайському котлі.* Текст: <http://slovoprosvity.org/2018/09/06/bilya-stiny-nashoji-pamyati/>

22. **Масловська С. Яка вона, війна—2018, в ореолі незалежності?:** репортаж із передової / Світлана Масловська // Слово Просвіти. - 2018. - 6-12 верес. (№ 36). — С. 6. *Викладено розповідь*

волонтерів про результати поїздок з зону бойових дій на Сході України.

Текст: <http://slovoprosvity.org/2018/09/06/yaka-vona-vijna-2018-v-oreoli-nezalezhnosti/>

23. **Новосад Р. "Я пам'ятаю Іловайськ"** : історія військовополон. із Горохова устами його сестри / Роман Новосад // День. — 2018. — 14-15 верес. (№ 165/166). — С. 18. *Висвітлено інформацію про військовослужбовця – учасника антитерористичної операції (АТО) на Сході України Михайла Коса, який у 2014 році 125 днів пробув у полоні бойовиків ОРДЛО.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/ya-pamyatayu-ilovaysk>

24. **Обстрілів менше, але вони тривають** // Голос України. — 2018. — 19 верес. (№ 175). — Електрон. ресурс. *Йдеться про ситуацію в районі проведення операції Об'єднаних сил станом на 18 вересня. Зазначено, що загалом у цей період були ознаки до зниження вогневої активності противника і ситуація залишалася повністю контрольованою. За даними штабу, за цей час окупанти 21 раз відкривали вогонь по позиціях українських військ. При цьому двічі застосували озброєння, заборонене Мінськими домовленостями. Ворог вів вогонь у районах населених пунктів Кримське, Луганське, Світлодарськ, Старогнатівка, Чермалик, Павлопіль, Гнупове, Водяне, Лебединське й Широкине.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307676>

25. **Осока Я. Операція Об'єднаних сил: полегли Герої серпня-2018** / Ян Осока // Полтав. думка. — 2018. — 6 верес. (№ 36). — С. 4. *Наведено дані про бойові втрати української армії на Сході України за серпень 2018 року – 18 бійців.*

26. **Панчишин В. Кримське – одна з найгарячіших точок на лінії зіткнення** / Віталій Панчишин // Нар. армія. — 2018. — 13 верес. (№ 37). — С. 5. *Висвітлено ситуацію у зоні проведення операції Об'єднаних сил на Луганському напрямі, де російські окупанти не знижують вогневої активності в районі Кримського. На сьогодні це одна з*

найгарячіших і водночас найнебезпечніших точок на лінії зіткнення. Ворог систематично обстрілює позиції українських військовослужбовців, використовуючи заборонене важке озброєння. Подано коментарі українських бійців. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5569-%2813-09-2018%29.pdf>

27. **Парій О. За кількасот метрів від донецького аеропорту /** Олександр Парій // Нар. армія. — 2018. — 13 верес. (№ 37). — С. 4. *Висвітлено ситуацію у зоні проведення операції Об'єднаних сил поблизу Опитного (Донецька область). Зазначено, що не зважаючи ні на перемир'я, ні на свята, ворог, як вечоріє, постійно відкриває вогонь. Ворожі доти та снайперські позиції обладнані на злітній смузі та будівлі Донецького аеропорту. Описано бойові будні українських захисників.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5569-%2813-09-2018%29.pdf>

28. **Пасічник Ю. Бойовики розігнали батальйон Прилепіна /** Юлія Пасічник // Газета по-українськи. — 2018. — 18 верес. (№ 71). — С. 6. *Подано інформацію, що в окупованому Донецьку російські куратори бойовиків розформували "гвардію" убитого ватажка Олександра Захарченка. Також розігнали батальйон російського письменника і бойовика Захара Прилепіна, який був створений у лютому 2017-го з прихильників літератора. Зазначено, що бойовики заборонили в'їзд на окуповані території Захару Прилепіну і російському пропагандистові Олександру Козакову. Також із Донецька вигнали найближчого поплічника Захарченка – Олександра Тимофєєва та Дмитра Трапезнікова, який 10 днів виконував обов'язки ватажка терористів.* Текст: https://gazeta.ua/ru/articles/ukraine-newspaper/_boeviki-razognali-batalon-prilepina/859545

29. **Пасічник Ю. Людина Ахметова очолила донецьких бойовиків /** Юлія Пасічник // Газета по-українськи. — 2018. — 7 верес. (№ 68). — С. 2. *Подано інформацію, що Дмитро Трапезніков на прізвисько "Маестро" виконуватиме обов'язки ватажка бойовиків у терористичній*

ДНР, його нібито обрали таємним голосуванням. Зазначено, що Трапезніков народився в російському Краснодарі, п'ять років був менеджером фанатського руху футбольного клубу "Шахтар", його вважають людиною олігарха Ріната Ахметова, який є президентом клубу.

Текст: <https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/lyudina-ahmetova-ocholila-doneckih-bojovikiv/857694>

30. Пасічник Ю. Росія може ізолювати Маріуполь і південь узбережжя України / Юлія Пасічник // Газета по-українськи. — 2018. — 18 верес. (№ 71). — С. 6. *На думку американського військового аналітика Стівена Бланка, Росія може провести повітряно-морську десантну операцію, щоб ізолювати Маріуполь і південь узбережжя України аж до Одеси. Зазначено, що Українська армія за останні два тижні значно посилила війська на Азовському морі. Указано, що 10 вересня 2018 року в Бердянську на воду спустили два малих броньованих артилерійських катери – "Кременчук" та "Лубни". До кінця року на Азовському морі створять військово-морську базу.* Текст: <https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/rosiya-mozhe-izolyuvati-mariupol-i-pivden-uzberezhzhya-ukrayini/859546>

31. Полищук О. Донбасс на продажу. Сурков играет для Запада роль доброго полицейского / Олег Полищук // Деловая столица. — 2018. — 17 сент. (№ 38). — С. 4. *Проаналізовано роль помічника Президента Російської Федерації Владислава Суркова у дестабілізації ситуації на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей. Акцентовано увагу на тому, як події, які тут відбуваються, висвітлюють для представників міжнародної спільноти.*

32. Прокопенко О. Проект "Браття українці" вирушає в тур на Схід України / Ольга Прокопенко // Нар. армія. — 2018. — 13 верес. (№ 37). — С. 2. *Йдеться про старт 13 вересня 2018 року першої частини другого етапу Всеукраїнського патріотично-мистецького проекту "Браття українці". Автором ідеї проекту є лідер гурту "Шабля", автор*

гімну АТО "Браття українці" Вова Гейзер. Проект спрямовано на пропагування в суспільстві української національної культури й підвищення обізнаності громадян про події на Сході країни через культурно-просвітницькі заходи. Як зазначили учасники брифінгу, що відбувся в Укрінформі (Київ), досвід проведення попереднього етапу засвідчив користь і успіх таких концертів серед особового складу Збройних сил України і звичайних українців. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5569-%2813-09-2018%29.pdf>

33. **Серов И. Как будут укреплять Азов** / Игорь Серов // Сегодня. — 2018. — 18 сент. (№ 168). — С. 6. *Висвітлено ситуацію, пов'язану із посиленням Україною безпекових заходів у акваторії Азовського моря. Наведено причини, оприлюднені Президентом України Петром Порошенком та силовиками, які вимагають невідкладного укріплення оборони з боку моря спецназом та бойовим флотом. Йдеться про дії Російської Федерації (РФ), яка має намір окупувати Азовське море так само, як був окупований Крим. Подано коментарі військових експертів, зокрема, щодо необхідності посилити флот на Азові сухопутною компонентою та проводити більше військових навчань.* Текст: <https://www.segodnya.ua/ukraine/kak-budut-ukreplyat-azov-voennye-gotovyat-boevoy-flot-i-specnaz-1171917.html>

34. **Урман М. "40 хвилин лежали в канаві, кишки від страху вивертало"** / Михайло Урман // Газета по-українськи. — 2018. — 18 верес. (№ 71). — С. 20. *Подано інтерв'ю з 67-річним Валентином Тимченко – одним із найстаріших бійців на Донбасі. Має позивний "Богуслав", 2015-го воював у добровольчому батальйоні ОУН, згодом у 93-й механізованій бригаді "Холодний Яр". Продовжує службу в Добровольчому українському корпусі "Правий сектор".* Текст: <https://gazeta.ua/articles/people-newspaper/40-hvilin-lezhali-v-kanavi-kishki-vid-strahu-vivertalo/859493>

35. **Урман М. "Не було вожака, який би повів за собою. Путін використав це проти нас"** / Михайло Урман // Газета по-українськи. —

2018. — 7 верес. (№ 68). — С. 22. Подано інтерв'ю з командиром 57-ї бригади Збройних сил України полковником Юрієм Головащенко про українську армію, блокування військових частин і державних установ, анексію Криму, російську агресію. Текст: <https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/ne-bulo-vozhaka-yakij-bi-poviv-za-soboyu-putin-vikoristav-ce-proti-nas/857657>

36. Шуткевич О. Не витримало серце ... / Олеся Шуткевич // День. — 2018. — 13 верес. (№ 164). — С. 11. Подано інформацію про те, що у зоні бойових дій помер військовослужбовець – учасник операції Об'єднаних сил (ООС), капітан 59-ї окремої мотопіхотної бригади Олександр Шипа.

37. Шуткевич О. Перша втрата Михайлівки ... / Олеся Шуткевич // День. — 2018. — 13 верес. (№ 164). — С. 11. Подано інформацію про військовослужбовця – учасника операції Об'єднаних сил (ООС) Василя Віняра, який став першим жителем села Михайлівка, що на Вінниччині, чиє серце перестало битися в зоні проведення бойових дій. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/vony-zagynuly-za-nas-cuspilstvo/persha-vtrata-myhaylivky>

38. Шуткевич О. "У цьому хлопчику була велика сила" / Олеся Шуткевич // День. — 2018. — 13 верес. (№ 164). — С. 11. Йдеться про військовослужбовця – учасника операції Об'єднаних сил (ООС) України вінничанина Михайла Щербанюка, який загинув у День державного прапора України, під час тривалого бою на Бахмутській трасі. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/vony-zagynuly-za-nas-cuspilstvo/u-comu-hlopchyku-bula-velyka-syla>

Міжнародне гуманітарне право

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

39. Бабка В. "Війни пам'ятей" як засіб політичного впливу в Україні / Володимир Бабка // Іст. і політол. дослідж. - 2018. - Спецвип.:

Трансформації історичної пам'яті. — С. 53-58. Проаналізовано основні тенденції конфліктів і "воєн пам'яті" на тлі політичних процесів в Україні. Досліджено стратегії "війни пам'яті". Запропоновано шляхи вирішення конфліктів пам'яті. Текст:

<http://jhpr.donnu.edu.ua/article/view/5113/5141>

40. **Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності** : матеріали круглого столу (Київ, 20 січ. 2017 р.) / Юрид. консультація "Громад. честь" ; [відп. ред. С. В. Губарєв, О. О. Лов'як]. — Днепр : Середняк Т. К., 2017. — 109 с. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б357059**. *Зі змісту: Гарантії захисту права власності на тимчасово окупованих територіях / В. І. Мотиль. — С. 13-17; Оголошення померлою особою, яка пропала в зоні бойових дій (АТО) / А. О. Кличков. — С. 18-259; Гарантії соціального захисту і соціального забезпечення військовослужбовців та інших осіб, які беруть участь у захисті державного суверенітету України / Я. В. Самарський. — С. 30-33.*

41. **Гордієнко М. Колективна пам'ять Майдану як візія новітньої української ідентичності** / Михайло Гордієнко // Іст. і політол. дослідж. - 2018. - Спецвип.: Трансформації історичної пам'яті. — С. 81-89. *Розглянуто феномен колективної пам'яті як онтологічної основи формування національної ідентичності України в умовах її соціального транзиту. Доведено, що колективній пам'яті українців сучасності доцільно виміряти пасіонарність Майдану, де боролися з гідністю народу та суб'єктивністю політичної нації. Майдан формує нову систему цінностей і встановлює орієнтири поведінки.* Текст:

<http://jhpr.donnu.edu.ua/article/view/5117/5145>

42. **Кос М. Досвід імітаційного моделювання тактичних (бойових) дій у професійній підготовці офіцерів на прикладі військовослужбовців провідних армій світу** / М. Кос // Нова пед. думка. - 2018. - № 2. — С. 42-45. *Проаналізовано досвід імітаційного*

модельовання тактичних (бойових) дій у професійній підготовці офіцерів на прикладі військовослужбовців провідних армій світу. Обґрунтовано, що найбільш динамічним сектором імітаційного модельовання є розвиток програм, які допомагають командирам різного рівня в прийнятті рішення щодо початку бою (операції). Доведено, що досвід використання імітаційного модельовання в арміях провідних країн світу значною мірою може бути застосований і в Україні.

43. Кубрицький М. Л. Посилення кримінальної відповідальності за злочини, вчиненні організованими злочинними угрупованнями / М. Л. Кубрицький // Юрид. наука. - 2017. - № 12. — С. 72-89. *Проведено системний аналіз законодавчого забезпечення діяльності підрозділів правоохоронних та спеціальних органів України по боротьбі з організованим криміналітетом. З урахуванням складної криміногенної обстановки в державі визначено та узагальнено основні проблемні питання по боротьбі з організованою злочинністю. На підставі проведеного дослідження та досвіду іноземних країн запропоновані рішення, які спрямовані на вдосконалення законодавства щодо посилення відповідальності за злочини, вчиненні організованими злочинними угрупованнями (організованими групами, злочинними організаціями, злочинними співтовариствами), організаторами або керівниками, які відповідно до їх ієрархії є «злодіями (ворами) в законі».*

44. Майдан. Свідчення : Допомога постраждалим. Міжнародна солідарність / за ред. Леоніда Фінберга, Ірини Берлянд, Олени Андрєєвої. — Київ : Дух і літера : KMBS, 2018. — 815 с. — (Бібліотека спротиву, бібліотека надії). . — Шифр зберігання в Бібліотеці: Б357116. *Зібрано свідчення учасників Майдану 2013–2014 років про допомогу постраждалим. Першу частину текстів ("Організація медичної допомоги майдану") складають спогади про медичну (і менше ☒ соціальну, психологічну, правову та іншу) допомогу майданівцям та їхнім родичам у*

Києві та Україні. Зафіксовано безпрецедентний досвід самоорганізації людей, який має бути осмисленим і стати важливим для національної пам'яті сучасників, та майбутніх поколінь. Це відображено у розділах: Медична служба майдану; Парамедики і медавтомайдан; Безпечне транспортування; Збір інформації про постраждалих; Притулки і шпиталі; Лікарні, психологічна допомога; Координатори в регіонах; допомога благодійних фондів та ініціатив; Історії волонтерок і волонтерів. У другій частині книги представлені розповіді про міжнародну солідарність в організації допомоги постраждалим. Така взаємодія з іншими країнами (США, Канадою, Польщею, Чехією, Литвою, Ізраїлем, Словаччиною, Австрією, Німеччиною, Францією та ін.) не має аналогів у нашій історії і варта того, щоб бути зафіксованою ⁷ як вдячність і пам'ять для наших закордонних друзів.

45. Медвідь Ф. Історична пам'ять як важливий чинник національної безпеки України / Федір Медвідь, Тамара Курчина, Анатолій Твердохліб // Іст. і політол. дослідж. - 2018. - Спецвип.: Трансформації історичної пам'яті. — С. 266-276. Проаналізовано наукові підходи до розуміння поняття історичної пам'яті. Висвітлено структурні елементи системи національної безпеки України. Проаналізовано роль та місце історичної пам'яті як важливого чинника національної безпеки України. Текст: <http://jhpr.donnu.edu.ua/article/view/5145/5173>

46. Новосад І. Діагностика фіскальної складової митної безпеки України / Ірина Новосад // Світ фінансів. - 2017. - Вип. 3. — С. 157-166. Розглянуто сутність фіскальної складової митної безпеки. Проаналізовано фіскальну складову митної безпеки в Україні, що необхідно для формування ефективних напрямків реформування митної системи. Наведено дані щодо динаміки та структури митних надходжень до Державного бюджету України за 2006–2016 рр. Розраховано рівень митного навантаження в Україні. Зроблено висновок

щодо доцільності проведення оцінювання митної безпеки на основі групи індикаторів, що дають можливість репрезентувати виконувани митними органами функції: показники забезпечення безпеки, фіскальної результативності, інформаційно-технічного забезпечення, організації митного контролю, сприяння бізнесу, ефективності діяльності працівників митниць.

47. **Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України** : матеріали II Міжнарод. наук.-практ. конф. : 15 груд. 2017 р. / Ген. прокуратура України [та ін. ; уклад.: Ю. Г. Севрук, Г. В. Попов, Н. В. Лісова]. — Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2018. — 429 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б356246** **Зі змісту:** *Боротьба з тероризмом: загальна характеристика внеску Болгарії у вирішення та розв'язання цієї проблеми / Д. Мітсканова. – С. 18-24; Поняття тероризму і концепція антитероризму / О. Костенко. – С. 42-45; Нормативно-правове удосконалення системи протидії тероризму та запровадження процедури визнання організацій терористичними / Т. Блистів. – С. 46-49; Відповідальність за створення терористичної групи чи терористичної організації / В. Тихий. – С. 50-52; Щодо особливостей кримінально-правової протидії терористичним актам в сучасних умовах інформаційного суспільства / О. Синегубов. – С. 56-59; Деякі історичні факти світового тероризму (минуле та сучасне) / С. Саїнчин. – С. 60-62; Проблеми правового реагування на порушення безпеки в Чорноморському регіоні / Е. Плешко. – С. 71-73; Основні напрями протидії тероризму та екстремізму / А. Арендар, Я. Іжболдін. – С. 94-96; Ідеологія комуністичного більшовизму як структурний елемент проросійських терористичних організацій на сході України / М. Бабак. – С. 101-104; Кримінально-правова боротьба з тероризмом / О. Бантишев. – С. 107-108; Діяльність Служби безпеки України з протидії використанню терористами мас-медіа / Д. Богдан. – С. 116-119; Забезпечення кібербезпеки як умова протидії терористичній діяльності: нормативно-*

правові аспекти / К. Бугайчук, Г. Шорохова. – С. 135-138; До питання про сили Державної прикордонної служби України щодо протидії тероризму / В. Вичавка. – С. 143-146; Антитерористична діяльність недержавних організацій: досвід Ізраїлю / К. Гаврилюк. – С. 154-155; Витоки міжнародно-правового співробітництва держав у боротьбі з тероризмом та їх врахування на сучасному етапі / В. Грачова. – С. 161-164; Щодо запобігання повітряному тероризму в світі на фоні «гібридної війни» / М. Гребенюк, Є. Іванушкін. – С. 165-168; Релігійний чинник у терористичній діяльності / М. Давиденко. – С. 174-176; Історичні аспекти тероризму / Г. Дідіківська. – С. 184-185; Характеристика заходів боротьби з фінансуванням тероризму в сучасному світі та напрями їх запобігання / Н. Жерж, А. Абрамчук. – С. 197-199; Ісламський тероризм – на шляху до України / М. Жолтані. – С. 200-201; Методика оцінки рівнів терористичних загроз / О. Западнюк. – С. 206-209; Інформаційна безпека: проблеми боротьби з кібертероризмом / О. Карачевцев, Я. Осінов. – С. 214-215; Причини тероризму в Україні / Н. Карманова. – С. 216-217; Протидія міжнародному тероризму на державному кордоні України: геополітичний аспект / В. Колосков. – С. 233-235; Терористичні злочини та злочини проти державного суверенітету: проблема співвідношення / В. Кубальський. – С. 347-350; Проблемні аспекти протидії кіберзлочинності в Україні / Д. Куліков, Д. Грищенко. – С. 258-260; Значення забезпечення інформаційної безпеки засобами кримінальної юстиції у протидії тероризму / А. Ландіна. – С. 269-272; Протидія тероризму: результати діяльності правоохоронних органів України / О. Лящук. – С. 277-278; Використання інформаційних технологій у протидії терористичній діяльності на прикладі розвідувального підрозділу «Шабак» Держави Ізраїль та так званої терористичної організації «Іділ» / В. Марков. – С. 283-284; Заборонв в'їзду в Україну як форма протидії діяльності членів міжнародних терористичних організацій (практичний аспект) / О. Міщенко. – С. 288-290; Протидія радикалізації як профілактика

тероризму / О. Назаренко. – С. 305-307; Кримінальна відповідальність за терористичну діяльність за законодавством Франції / Н. Невідома. – С. 308-310; Досвід Ізраїлю у запобіганні терористичній діяльності / О. Новіков. – С. 311-313; Сучасні вектори забезпечення антитерористичної політики України / І. Однолько, Т. Столяр. – С. 314-316; Інформаційний тероризм як дієвий фактор дестабілізації суспільства / І. Партоленко. – С. 321-323; Елементи системи державного управління у сфері забезпечення антитерористичної операції / В. Пентегов. – С. 324-327; Оновлення концептуальних засад протидії тероризму як важливий елемент комплексної реформи у сфері національної безпеки України / О. Резнікова. – С. 345-348; Діяльність органів військової прокуратури щодо протидії терористичним загрозам на об'єктах військового призначення / Г. Рябенко, О. Зоря. – С. 358-360; Терористичні організації та кіберзлочини в інформаційному просторі / Я. Соколова-Височина. – С. 373-376; Основні напрями удосконалення міжнародного механізму протидії етнорелігійному тероризму / О. Степанченко. – С. 381-383; Трансформація терористичних загроз в Україні / І. Ткачов. – С. 390-393; Щодо окремих аспектів протидії кібертероризму в умовах глобалізації / В. Черновол. – С. 408-410; Про деякі питання класифікації видів тероризму / В. Щерба. – С. 420-423.

48. Стрільчук Л. Історична пам'ять українців та поляків: пошук шляхів примирення чи привід до конфлікту? / Людмила Стрільчук // Іст. і політол. дослідж. - 2018. - Спецвип.: Трансформації історичної пам'яті. — С. 176-183. Розкрито вплив історичної пам'яті українського та польського суспільства на сучасні міждержавні відносини сусідніх країн. Судячи з багатовікової історії двосторонніх відносин між Україною та Польщею, міжнародні конфлікти минулого, негативні соціальні та історичні стереотипи, неприйняття важких сторінок загальної історії можуть суттєво вплинути на міжнародні відносини, а в

результаті – на гуманітарну сферу держави. Текст:
<http://jhpr.donnu.edu.ua/article/view/5131/5159>

49. **Теміров Ю. Фактор «історичної пам'яті» у зовнішній політиці сучасної Росії** / Юрій Теміров // Іст. і політол. дослідж. - 2018. - Спецвип.: Трансформації історичної пам'яті. — С. 257-266. *Зазначено, що проблеми колективної ідентичності, включаючи його історичні та перспективні виміри, обумовлені незначним руйнуванням, низькою стійкістю інтерпретацій історії, яку поширює режим Путін. На міжнародній арені головною метою російської політики пам'яті є дестабілізація "ворожих середовищ", і тому, в основному, це завдає шкоди іміджу та репутації держави.* Текст:
<http://jhpr.donnu.edu.ua/article/view/5144/5172>

50. **Харь І. О. Суб'єкт злочинів проти встановленого порядку несення військової служби** / І. О. Харь // Юрид. наука. – 2017. – № 12. — С. 138-174. *Проведено дослідження суб'єктів злочину: проти порядку підлеглості та встановлених правил взаємовідносин між військовослужбовцями; проти порядку проходження військової служби; проти порядку збереження, користування військовим майном та поводження з ним; проти порядку несення спеціальних служб; розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості; військові злочини у сфері службової діяльності; проти порядку виконання військового обов'язку в умовах воєнного стану, бойової обстановки; злочини, відповідальність за які передбачена міжнародними договорами.*

Статті з періодичних видань

51. **Божич Ю. Клиент всегда мертв : как "русская весна" пожирает своих бастардов** / Юрий Божич // Фокус. — 2018. — № 36 (7 сент.). — С. 24-27. *Йдеться про гібридні методи впливу, які застосовує*

Росія у самопроголошених територіальних утвореннях на Сході України. Зокрема, висвітлено ситуацію, що склалася у "ЛДНР" після вбивства голови "ДНР" Олександра Захарченка. Починаючи з 2014 року, простежено вплив російської пропаганди на перетворення бойовиків, причетних до кровопролиття на Донбасі, на народних героїв (Безлер, Гіркін). Акцентовано увагу на створенні "образу" О. Захарченка, його діяльності, причинах вбивства. Текст: <https://focus.ua/politics/406105/>

52. Быков Н. Тест на патриотизм: против избирательных технологий / Николай Быков // Вечер. вести. — 2018. — 10 – 16 сент. (№ 36). — С. 2. *Йдеться про те, що голова партії "Батьківщина" Юлія Тимошенко закликала всіх кандидатів у президенти і лідерів фракцій підписати Меморандум щодо незмінності європейського та євроатлантичного вибору, протидії російській агресії і відновлення територіальної цілісності України.*

53. Василькевич К. Осенью украинская армия получит канадские снайперские винтовки / Константин Василькевич // 2000: Еженедельник. — 2018. — 7–13 сент. (№ 36). — С. В4. *Йдеться про контракт, укладений Міністерством міжнародних справ Канади на поставку снайперської рушниці канадського виробництва для української армії. Текст: <https://www.2000.ua/v-nomere/derzhava/ekspertiza/osenju-ukrainskaja-armija-poluchit-kanadskie-snajperskie-vintovki.htm>*

54. Виноградов А. Муж Оксаны Марченко / Александр Виноградов // Фокус. — 2018. — № 36 (7 сент.). — С. 8. *Висвітлено діяльність народного депутата України II–IV скликань Верховної Ради, экс-глави адміністрації Президента Україн Леоніда Кучми, лідера громадського руху "Український вибір" Віктора Медведчука, який останнім часом "не сходить зі сторінок веб-сайтів". Зазначено, що Віктор Медведчук лідирує серед українських політиків, а також "його ім'я з'являється у центрі медійних скандалів". Йдеться, зокрема, про участь дружини В. Медведчука Оксани Марченко у популярних телешоу,*

зйомки фільму "Стус" (В. Медведчук був адвокатом на судовому процесі Василя Стуса), зміну власника телеканалу "112 Україна". Проаналізовано також ймовірні перспективи щодо перемоги на парламентських виборах 2019 року партії "За життя", яка проголошує єдиний економічний простір з Росією, засуджує європейський вектор розвитку й шлях України в НАТО, та до якої приєднався В. Медведчук – кум Президента Росії Володимира Путіна. Текст: <https://focus.ua/opinions/406454/>

55. Високий рівень українсько-норвезької міжпарламентської співпраці // Голос України. — 2018. — 19 верес. (№ 175). — Електрон. ресурс. *Йдеться про зустріч Голови Верховної Ради України Андрія Парубія з Головою Стортингу Королівства Норвегія Тоне Вільхельмсен Трьоен. Вітаючи Голову Стортингу Королівства Норвегія у стінах українського парламенту, Андрій Парубій зазначив, що співпраця між країнами набула особливо високої динаміки. Також голова Верховної Ради подякував норвезькому парламенту за ту підтримку, яку Норвегія надає Україні й щодо збереження антиросійських санкцій, і щодо територіальної цілісності України. Під час зустрічі обговорено питання посилення співпраці у сфері кібербезпеки, а також співпраці між країнами в гуманітарній та культурній сферах, зокрема між кіностудіями України та Норвегії. Голова Стортингу Королівства Норвегія Т. В. Трьоен у відповідь подякувала за теплий прийом в Україні та в українському парламенті. Вона висловила сподівання, що попри все Україна продовжуватиме відбиття російської агресії та успішно проводитиме реформування країни.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307715>

56. Власенко В. Чи буде розіграно українську карту : новий політичний сезон у Європарламенті обіцяє чимало несподіванок / Вікторія Власенко // Уряд. кур'єр. — 2018. — 15 верес. (№ 173). — С. 3. *Спрогнозовано, що одним із найпомітніших і значущих чинників, які позначаються на житті ключових європейських держав – Німеччини, Франції, Іспанії, Італії – стане початок передвиборчої кампанії до*

Європейського парламенту. І хоча вибори заплановано на травень 2019 року, їхнє дихання вже відчувають у Берліні, Парижі, Мадриді, Римі та Брюсселі. Головні політичні партії, зокрема Європейська народна партія, активно включилися в передвиборчі перегони, старт яким дав Президент Європейської комісії пан Юнкер, виступивши 12 вересня 2018 року з промовою щодо майбутнього Євросоюзу. Цей виступ був для нього останнім на посаді Президента Єврокомісії. Тема України та російської військової агресії жодного разу не прозвучала у виступі Юнкера, натомість увагу було приділено Африканському континенту й Балканам. Після запитань, які поставили Президентіві Єврокомісії голови політичних фракцій Європарламенту, стало зрозуміло, що розігравати «українську» чи «російську» карти у виборчій кампанії не поспішають. У відсутності уваги до нашої держави і криється певна небезпека. Починаючи з 2014 року, Україна та «українське питання» постійно перебували в центрі уваги Європейського парламенту – інституції, яка залишалася активною і послідовною у підтримці України, її європейських прагнень та заходах з протидії російській агресії проти нашої держави. Україна весь цей час мала підтримку більшості депутатського корпусу Європарламенту та, з різним ступенем залученості, усіх його провідних політичних сил. Як послідовну й активну можна відзначити підтримку України з боку політичних груп Європейської народної партії, Європейських консерваторів і реформістів, Альянсу лібералів і демократів за Європу, Зелених/Європейського вільного альянсу та загалом (меншою мірою і окремими обумовленостями) Прогресивним альянсом соціалістів і демократів. Однак наближення активної фази передвиборчої кампанії починає змінювати ставлення євродепутатів до України. Поки що не йдеться про охолодження відносин, проте даються ознаки спроби Росії розхитати єдність ЄС у питанні підтримки України за допомогою маргінальних радикальних політичних груп ЄП. Утрата Британії справді може датися ознаки для «українського файлу» в майбутньому складі

Європарламенту. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/chi-bude-rozigrano-ukrayinsku-kartu/>

57. **Галаджий Е. Ударний четверг народних депутатів: послання президента, курс на НАТО і оновлення ЦИК** / Елена Галаджий // КП в Україні. — 2018. — 18 сент. (№ 135). — С. 4. *Йдеться про плани щодо законодавчої діяльності Верховної Ради України на сесійний тиждень з 18 до 21 вересня. Подано коментарі Голови Верховної Ради України Андрія Парубія стосовно щорічного послання Президента України до Верховної Ради, запланованого на 20 вересня, та розгляду резонансних законопроектів. Йдеться про законодавчі акти, що передбачають зміни до Конституції України, а саме: закріплення курсу України в НАТО та ЄС, відміну норм про депутатську недоторканість, перейменування двох областей (Дніпропетровську на Сичеславську та Кіровоградську – на Кропивницьку).* Текст: <https://kp.ua/politics/617907-narodnykh-deputatov-ozhydaet-udarnyi-chetverh-poslanye-prezydenta-kurs-na-nato-y-obnovlenye-tsyk>

58. **Галущенко Г. Як покарати окупанта : правові стратегії боротьби інвестора за втрачені активи** / Герман Галущенко // Дзеркало тижня. — 2018. — 15-21 верес. (№ 34). — С. 4. *Висвітлено інформацію щодо міжнародно-правових механізмів захисту активів, які Україна втратила після анексії Російською Федерацією (РФ) Криму. Акцентовано увагу на можливих варіантах подачі позовів в міжнародні інстанції.* Текст: https://dt.ua/internal/yak-pokarati-okupanta-288487_.html

59. **Горбунова О. Україна долучиться до Дунайської транснаціональної програми. ЄС надасть нам п'ять мільярдів євро для реалізації проектів** / Олена Горбунова // Голос України. — 2018. — 20 верес. (№ 176). — Електрон. ресурс. *Йдеться про ранкове засідання Верховної Ради України 19 вересня, на якому Голова Верховної Ради Андрій Парубій повідомив, що Сенат США ухвалив проект бюджету Пентагону на 2019 рік, в якому передбачено збільшення безпекової допомоги Україні*

до 250 млн дол. США. Народні депутати обговорили проект закону про ратифікацію Угоди про фінансування Дунайської транснаціональної програми (Interreg V-B Danube – CCI 2014TC16M6TN001). За словами першого заступника міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства В'ячеслава Негоди, у разі ратифікації угоди ЄС надасть для України на безоплатній основі п'ять млн євро для проектів Дунайської транснаціональної програми, що відбиратимуться на конкурсній основі на загальних умовах та за правилами, визначеними у програмі. Верховна Рада розглянула також проект постанови "Про скасування рішення Верховної Ради від 18 вересня 2018 року про прийняття в цілому проекту Закону "Про внесення зміни до статті 6 Закону "Про Центральну виборчу комісію" (реєстр. № 9090-ПІ). Перший заступник Голови Верховної Ради Ірина Геращенко торкнулася питання розмінування територій на Донбасі, оскільки, за різними оцінками, понад сім тисяч кілометрів територій, які постраждали від російської агресії, є такими, що можуть мати вибухонебезпечні предмети і потребують спеціальної перевірки.

60. **Грень Т. Коли "ворог" застосовує БпЛА, засоби РЕБ та лазерне засліплення** / Тарас Грень // Нар. армія. — 2018. — 6 верес. (№ 36). — С. 9. *Йдеться про унікальні змагання на найкращий розвідувальний взвод Збройних Сил України (ЗСУ). Організатори та учасники змагань розповіли про те, у чому полягала їхня незвичайність і про новаторські підходи. Найголовніша зміна в тому, що раніше до змагань залучалися лише розвідувальні групи, а нинішні змагання – на найкращий розвідувальний взвод ЗСУ, що передбачає зовсім інші завдання, рівень управління та рішення командирів усіх ланок.* Текст: <https://milnavigator.tv/koly-vorog-zastosovuye-bpla-zasoby-reb-ta-lazerne-zasliplennya/>

61. **Грень Т. Як готують військових розвідників** / Тарас Грень // Народна армія. — 2018. — 6 верес. (№ 36). — С. 8. *Йдеться про створений*

близько року тому один із навчальних центрів розвідки, розташований на Заході нашої країни. Зазначено, що на розбудову центру Міністерство оборони надало чималі гроші, що використовуються для створення сучасної тренувальної бази, яка має забезпечити всебічну підготовку фахових розвідників. Акцентовано увагу, що пріоритетними у підготовці розвідників є виживання в складних умовах, уміння замаскувати себе, організувати в тилу ворога спостережні пункти, робити швидкий аналіз даних, уміння коригувати всі види артилерії й наводити на ціль авіацію.

Текст: <http://www.mil.gov.ua/news/2018/09/07/yak-gotyut-vijskovih-rozvidnikiv/>

62. **Грень Т. Rapid trident-2018: цивільно-військове співробітництво, медевак та інші особливості цьогорічних навчань /** Тарас Грень // Нар. армія. — 2018. — 13 верес. (№ 37). — С. 3. *Йдеться про цьогорічні українсько-американські командно-штабні навчання "Rapid trident-2018", які вважаються новаторськими й прогресивними не тільки за кількістю учасників – понад дві тисячі, а й за вперше включеною низкою різних нових завдань та розширенням кола учасників. Уперше цього року разом із підрозділам Сухопутних військ Збройних Сил України в навчаннях беруть участь інші військові формування України (Національна гвардія України, Державна прикордонна служба України, Сили спеціальних операцій та Управління Державної охорони), а також військові підрозділи іноземних держав. Зазначено, що в сценарії навчань ураховані всі аспекти гібридної агресії, з якими зіткнулися Збройні сили України, починаючи з окупації Криму.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5569-%2813-09-2018%29.pdf>

63. **Донець С. С Россией перестанем дружить с апреля /** Станіслав Донець // Сегодня. — 2018. — 18 сент. (№ 168). — С. 2. *Подано інформацію про підписання Президентом України Петром Порошенком указу про введення в дію рішення Ради Національної безпеки і оборони (РНБО) щодо припинення дії "Договору про дружбу, співробітництво і*

партнерство між Україною і Російською Федерацією”, підписаного Президентом України Леонідом Кучмою та Президентом Росії Борисом Єльциним 31 травня 1997 року і ратифікованого у січні 1998 року. Зазначено, що Україна дотримується норми, яка зобов’язує повідомити іншу сторону про розторгнення договору за півроку до закінчення дії документу. Представник Президента України у Верховній Раді, народний депутат України Ірина Луценко повідомила, що до 30 вересня Міністерство закордонних справ України (МЗС) в офіційній ноті повідомить Росію про набрання чинності рішення РНБО. Також МЗС повідомить ООН та ОБСЄ

64. **Допомогу збільшать** // *Голос України*. — 2018. — 20 верес. (№ 176). — Електрон. ресурс. *Йдеться про повідомлення Посольства України в США у Фейсбуці, що сенат США схвалив проект бюджету Пентагону на 2019 рік, у якому передбачено збільшення безпекової допомоги Україні до 250 млн дол. Цей кошторис на 50 млн дол. перевищує бюджет 2018 року для відповідних програм підтримки Україні. Кошти будуть виділені на проведення військових навчань, надання військового оснащення, летальних видів озброєнь та логістичної підтримки, заміну раніше наданих озброєнь чи військових товарів. Перелік видів допомоги включає також розвідувальну підтримку збройних та безпекових сил України. Для набуття чинності узгоджений проект закону ще має бути проголосований Палатою представників, після чого його передадуть на підпис президентові США* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307763>

65. **Єдинство многообразия. Чем Донбас отличается от других регионов страны** // *Фокус*. — 2018. — № 36 (7 сент.). — С. 40-45. *Подано результати соціологічного опитування, проведеного дослідницькою компанією GfK Ukraine на замовлення об’єднання українських аналітиків “Кальмиусская группа”. Досліджувалося, чим відрізняється менталітет жителів Донбасу від менталітету решти українців. З’ясувалось, що за основними позиціями населення країни дотримується практично*

однакових точок зору незалежно від регіону проживання, але з деяких питань у жителів Донбасу кардинально інша думка. Серед ключових запитань – ”Хто позитивно впливає на єдність України?” та ”Що впливає на роз’єднання України?”. Результати дослідження подано у вигляді інфограм. Текст: <https://focus.ua/archive-2018/406019/>

66. **Є зацікавленість у співпраці з Атлантичною Радою** // Голос України. — 2018. — 18 верес. (№ 174). — Електрон. ресурс. *Йдеться про зустріч Голови Верховної Ради України Андрія Парубія з делегацією Атлантичної Ради на чолі з її віце-президентом Деймоном Вілсоном, під час якої Андрій Парубій заявив про зацікавленість Українського парламенту в продовженні співпраці із залучення експертного потенціалу Атлантичної Ради з метою сприяння розвитку україно-американського співробітництва і в реалізації проектів на підтримку реформ, гуманітарних, освітніх та економічних ініціатив в Україні. Глава парламенту наголосив, що ”Сполучені Штати є ключовим стратегічним партнером нашої держави, а наші відносини динамічно розвиваються і охоплюють широкий перелік сфер взаємодії”. Він зауважив, що це стосується насамперед викликів, пов’язаних з агресією Росії проти української держави, та намаганнями Росії протиставити себе всьому демократичному світу. У відповідь пан Деймон Вілсон заявив, що Атлантична Рада готова до співпраці з Україною, і вона розуміє, що битва, яка розгортається за Україну – це не просто битва за Україну, а битва за долю всього вільного світу.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307632>

67. **Запобіжник від спроб переглянути євроатлантичний курс** // Голос України. — 2018. — 14 верес. (№ 172). — Електрон. ресурс. *Зазначено, що 42 відсотки українців уважають НАТО найкращою гарантією національної безпеки. Це втричі більше, ніж у квітні 2012 року (13 %), але менше, ніж у 2015–2017 роках (46–47 %). Найбільший рівень підтримки членства в НАТО – на Заході країни (71 %) та в центрі (52 %).*

На Сході та Півдні ідею членства в Альянсі підтримують 32 % та 20 % відсотків, відповідно. Такі результати загальнонаціонального опитування, проведеного Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва та Київським міжнародним інститутом соціології. Дослідження проводили 16 – 28 серпня по всій Україні, крім окупованих територій. Загалом опитали 2041 респондента. Відповідне дослідження оприлюднено на презентації в Українському кризовому медіа-центрі. У цьому контексті голова Комітету у закордонних справах, заступник співголови Міжпарламентської Ради Україна – НАТО Ганна Гопко наголосила на важливості знайти в парламенті консенсус і забезпечити 300 голосів для ухвалення змін до Конституції, що закріплять курс України на членство в ЄС і НАТО. Водночас Сергій Джердж, голова Громадської ліги "Україна – НАТО", заступник голови громадської ради при МЗС, висловив побажання, щоб під час майбутньої виборчої кампанії тему НАТО не експлуатували. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307509>

68. **Зеркаль О. Кесонна хвороба договірних відносин України з РФ** / Олена Зеркаль, Тарас Качка // Дзеркало тижня. — 2018. — 8-14 верес. (№ 33). — С. 1, 4. Проаналізовано ситуацію щодо врегулювання відносин між Україною та Російською Федерацією (РФ) в акваторії Азовського моря та Керченської протоки. Зазначено, що у 2016 році Україна ініціювала судовий розгляд порушень морського права з боку РФ. Акцентовано увагу на тому, що розгляд цього позову – важлива нагода для нашої країни отримати відповідь по суті щодо природи наших договорів стосовно Азову та Керченської протоки. Текст: <https://dt.ua/international/kesonna-hvoroba-dogovirnih-vidnosin-ukrayini-z-rf-287798.html>

69. **Зупинити агресора може лише НАТО** // Уряд. кур'єр. — 2018. — 14 верес. (№ 172). — С. 2. Йдеться про те, що в липні – серпні 2018 року громадська організація "Центр "Соціальні індикатори" на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення провела

соціологічні дослідження поінформованості українців про державну політику щодо європейської та євроатлантичної інтеграції України. Учасники проекту ставили за мету визначити рівень обізнаності населення з процесами євроатлантичної та європейської інтеграції та пов'язаних з ними сподівань чи, навпаки, пересторог. Дослідження охопило п'ять регіонів: Центральну, Північну, Південну, Західну та Східну Україну. Окремо і особливо ретельно громадську думку вивчили в Донецькій і Луганській областях. Фокус групи фахівці провели у Львові, Ужгороді, Києві, Вінниці, Сумах, Харкові, Северодонецьку, Маріуполі, Одесі. До цільових груп входили військовослужбовці, журналісти, працівники освіти й культури, а також представники національних меншин. Як свідчать підсумки соціологічного дослідження, більшість його учасників підтримують вступ до НАТО, а також євроінтеграційний курс України. У НАТО вони вбачають підтримку і допомогу в поверненні Україні Донбасу і Криму. Рівень поінформованості населення про НАТО та ЄС у різних цільових аудиторіях різний. Тому, на думку соціологів, слід диференціювати не лише канали інформації, а й форми подачі, тривалість, глибину, акценти. Зокрема експерти радять взяти курс на оприлюднення образу НАТО в інформаційному просторі України, що поступово істотно і позитивно вплине на нелояльну аудиторію. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/zupiniti-agresora-mozhe-lishe-nato/>

70. **Карпюк Г. "Жодного відчуження нерухомого майна"** / Геннадій Карпюк // День. — 2018. — 13 верес. (№ 164). — С. 5. Подано інформацію про проблеми та успіхи в боротьбі Міністерства оборони України за правове повернення земель та різноманітних об'єктів військового призначення, що раніше належали міністерству.

71. **Карпюк Г. Тепер воєнних не отравят** / Геннадій Карпюк // 2000: Еженедельник. — 2018. — 7-13 сент. (№ 36). — С. В5. Висвітлено інформацію щодо повідомлення Міністра оборони України Степана Полторака про передачу українським військовослужбовцям мобільного

лабораторного комплексу для багатокомпонентної перевірки безпеки та якості провіанту в польових умовах. Текст: <https://www.2000.ua/v-nomere/derzhava/ekspertiza/teper-voennyh-ne-otravjat.htm>

72. **Коваленко С. Наші провідні зорі – це зірки прапора ЄС, а компас – емблема НАТО** / Сергій Коваленко // *Голос України*. — 2018. — 15 верес. (№ 173). — Електрон. ресурс. *Йдеться про 15-ту Щорічну зустріч Ялтинської Європейської Стратегії (YES) "Майбутнє покоління всього", на якому виступив Президент України Петро Порошенко, висловивши сподівання, що зрештою форум повернеться в початкове місце проведення – місто Ялту в українському Криму. Він нагадав, що під час першої зустрічі в Ялті 15 років тому обговорювалася тема: "Нові кордони Європейського Союзу". На його думку, тоді українські політики, пішовши манівцями багатовекторності, не скористалися "вікном можливостей", проте зараз Україна впевнено рухається у напрямку європейської та євроатлантичної інтеграції. Також Петро Порошенко висловив переконання, що ініціатива закріпити європейські та євроатлантичні прагнення в Конституції є сигналом суспільству про твердість наших намірів попроситися з Москвою та повідомленням західним партнерам, що Україна скористається відкритими дверима. Щодо теми війни з Росією та санкцій проти Москви Петро Порошенко зауважив, що нині вони пов'язані не лише з Україною, бо до міжнародного співтовариства нарешті прийшло розуміння, що Росія є загрозою для усього цивілізованого і демократичного світу, вона хоче скористатися принципами і правилами дипломатії, щоб досягти цілей гібридної війни.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/307582>

73. **Колесников Б. "Главная задача власти – добиться мира в Украине"** / Борис Колесников // *Сегодня*. — 2018. — 13 сент. (№ 165). — С. 24-25. *Голова Опозиційного уряду, народний депутат України V, VI и VII скликань Верховної Ради Борис Колесніков розповів про пріоритети у розвитку країни, нову систему виборів, своє відношення до прагнення в*

НАТО та до дискусії, що ведеться у суспільстві стосовно реінтеграції Донбасу. Текст: <https://www.segodnya.ua/interview/boris-kolesnikov-glavnaya-zadacha-vlasti-dobitsya-mira-v-ukraine-1170509.html>

74. **Коновалова Х. Оружје, кибєрвыборы и боно** / Христина Коновалова // Сегодня. — 2018. — 17 сєнт. (№ 167). — С. 2. *Висвітлено матеріали 15-го форуму Ялтинської європейської стратегії "YES-2018", що відбулась у "Мистецькому арсеналі" в Києві і зібрала ВІІІ персон з усього світу. Подано тези виступу Президента України Петра Порошенка, який, зокрема, наголосив на курсі України до вступу в НАТО. Ключовою темою форуму стало обговорення українського політичного сезону 2018 – 2019. Як зазначив Віктор Пінчук – один із організаторів форуму – "потрібен захист від фейкових новин та зовнішніх інформаційних атак. У нас немає можливості уникнути цього, інакше це прийде в інші країни у 2010-му". Експерти погодилися з необхідністю розробки технології протидії кибєрвійні та її складовим – фейкам, пропаганді та дезінформації. Екс-держсекретар США Кондоліза Райт рекомендувала ліквідувати в Україні слабкі для кибєратак місця, зокрема у Східній Україні, та розробити прозорі технології у боротьбі з авторитарними режимами.* Текст: <https://www.segodnya.ua/ukraine/kibervybory-i-oruzhie-kak-proshla-yes-2018-1171331.html>

75. **Королева Е. На краю землі** / Евгєния Королева // Фокус. — 2018. — № 36 (7 сєнт.). — С. 40-45. *Йдеться про Генічєський район Херсонської області, який чотири роки тому, після анексії Криму Російською Федерацією, став прикордонним. Наведено коментарі місцевих жителів, зокрема, кримських татар. Висвітлено ситуацію на українському пункті пропуску "Чонгар".* Текст: <https://focus.ua/ukraine/406518/>

76. **"Кримський титан": маніпуляція чи реальна загроза?** Херсонські підрозділи ДСНС тримають екологічну ситуацію на

постійному контролю // Уряд. кур'єр. — 2018. — 11 верес. (№ 169). — С. 2. *Йдеться про те, що в Каланчацькому та Чаплинському районах Херсонської області організовано цілодобовий моніторинг екологічної ситуації після викидів заводу "Кримський титан". Крім контролю, підрозділи Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) цілодобово надають допомогу в перевезенні дітей з с. Каїрка Каланчацького району до оздоровчих таборів Скадовська. Розгорнуто два пункти надання допомоги поблизу контрольних пунктів в'їзду – виїзду "Каланчак" і "Чаплинка" з цілодобовим чергуванням особового складу. Хіміко-радіометрична лабораторія Міжрегіонального центру швидкого реагування в неділю провела хімічну розвідку в центральних частинах сіл Олександрівка та Преображенка. За підсумками експрес-аналізу, небезпечних речовин не виявлено. ДСНС провела дегазацію спеціальною технікою відкритих ділянок та дахів будівель КПВВ "Каланчак" і "Чаплинка" на площі 2,5 га й ділянок автодоріг до населених пунктів Ставки та Каїрка Каланчацького району (оброблено шляхи завдовжки 20 км). Загалом від початку робіт оброблено 194 км автодоріг і 2,5 га території та будівель двох КПВВ. Постійний представник Президента України в Автономній Республіці Крим Борис Бабін заявляє, що моніторинг ситуації у зв'язку з викидом отруйних хімікатів із кислотонакопичувача заводу "Кримський титан" в окупованому Армянську триватиме й надалі. На його думку, нині тему накопичувача російська сторона використовує як елемент інформаційної війни, адже Крим потребує дніпровської води.* Текст:

<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/krimskij-titan-manipulyaciya-chi-realna-zagroza/>

77. **Кудрюмов П. Собача радість** / Петро Кудрюмов // Голос України. — 2018. — 12 верес. (№ 170). — Електрон. ресурс. *Указано, що днями в Донецьк з Росії прибув 80-й за ліком гуманітарний конвой. Скрізь, де перебувають незадоволені наявними ладом і владою групи населення,*